

ODLOČBA KOMISIJE

z dne 20. oktobra 2004

o državni pomoči Nemčije ladjedelnici Kvaerner Warnow

(notificirano pod dokumentarno številko K(2004) 3921)

(Besedilo v nemškem jeziku je edino verodostojno)

(Besedilo velja za EGP)

(2005/374/ES)

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI JE –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti, zlasti prvega pododstavka člena 88(2),

ob upoštevanju Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru, zlasti člena 62(1)(a),

ob upoštevanju Direktive Sveta 90/684/EGS z dne 21. decembra 1990 o pomoči za ladjedelništvo ⁽¹⁾ v sklopu Direktive 92/68/EGS ⁽²⁾,

s pozivom k predložitvi pripomb vseh zainteresiranih strank, v skladu z že omenjenimi določbami ⁽³⁾ in ob upoštevanju teh pripomb,

ob upoštevanju naslednjega:

I. POSTOPEK

- (1) V nemškem tisku so 12. junija 1999 poročali, da je družba Kvaerner Warnow Werft GmbH („KWW“) svoji matični družbi Kvaerner odobrila kredit v višini okoli 205 milijonov EUR ⁽⁴⁾.
- (2) Komisija je z dopisom z dne 16. junija 1999 prosila Nemčijo za podrobne podatke o izvoru teh sredstev, da se prepriča, ali ne prihajajo iz previsokih plačil pomoči podjetju med letoma 1993 in 1995 oziroma ne vsebujejo kakršnih koli drugih elementov pomoči. 22. junija 1999 so se v Bruslju sestali predstavniki Nemčije in družbe KWW, da bi razjasnili zadevo. Z dopisi 23. junija 1999, 12. julija 1999 in 8. oktobra 1999 je Komisija zaprosila Nemčijo za dodatne podatke ter v odgovor prejela dopise z dne 30. junija 1993 in 16. septembra 1999.

⁽¹⁾ UL L 380, 31.12.1990, str. 27. Direktiva, kakor je bila nazadnje spremenjena z Direktivo 94/73/ES (UL L 351, 31.12.1994, str. 10).

⁽²⁾ UL L 219, 4.8.1992, str. 54.

⁽³⁾ UL C 134, 13.5.2000, str. 5.

⁽⁴⁾ Zneski v eurih so zaokroženi navzgor oz. navzdol. Natančni zneski so v nemških markah.

(3) Z dopisom z dne 29. februarja 2000 je Komisija Nemčiji pisno sporočila sklep, da bo zaradi vprašljivih subvencijskih ukrepov sprožila postopek po drugem odstavku člena 88 Pogodbe ES.

(4) Sklep Komisije o začetku postopka je bil objavljen v Uradnem listu Evropskih skupnosti ⁽⁵⁾. Hkrati so bili vse zainteresirane stranke in prizadete tretje osebe pozvane, da k ukrepom dajo svoje pripombe. Nemčija je odgovorila z dopisom z dne 31. marca 2000. Družba KWW je svoje pripombe poslala po faksu z dne 6. junija 2000.

(5) Tudi s tretje strani je Komisija prejela mnenja, ki so bila poslana Nemčiji, ki se je nanje odzvala po faksu z dne 6. junija in 4. avgusta 2000.

II. PODROBEN OPIS UKREPA

- (6) Oktobra 1992 je nemška Treuhandanstalt (Agencija za privatizacijo – „THA“) prodala vzhodnonemško družbo Neue Warnow Werft GmbH („WW“), pravno predhodnico družbe KWW, norveški industrijski skupini Kvaerner a. s.
- (7) 20. julija 1992 je Svet Direktivo 90/684/EGS spremenil z Direktivo 92/68/EGS v tem smislu, da je bila v prid ladjedelnice v vzhodni Nemčiji uvedena izjema od predpisov, veljavnih za druge ladjedelnice v Skupnosti, da bi tako lahko začeli z izvajanjem tam nujno potrebnih obsežnih ukrepov prestrukturiranja. Predvsem je ta izjema omogočila ladjedelnice v vzhodni Nemčiji pridobitev visokih pomoči za tekoče poslovanje do 31. decembra 1993.
- (8) S sprejetjem te posebne ureditve se je Komisija obvezala do Sveta, da bo v okviru svojih pristojnosti nadzora in preverjanja zagotovila, da bodo vzhodnonemške ladjedelnice prejele le toliko pomoči, kot jih potrebujejo za prestrukturiranje.

⁽⁵⁾ Glej opombo 3.

- (9) 30. oktobra 1992 je Nemčija z dopisom sporočila Komisiji, da bo družba WW s sporazumom o prevzemu privatizirana. V večjem številu dopisov je Nemčija poslala dodatne podatke k sporazumu o prevzemu, k prestrukturiranju in načrtovanim ukrepom pomoči.
- (10) S sporazumom o prevzemu je bilo predvideno, da naj bi WW za privatiziranje ustanovil družbo KWW ter nanjo prenesel določena sredstva in obveznosti. Prestrukturiranje naj bi bilo zaključeno konec leta 1995.
- (11) V skladu s točko 7 Sporazuma o prevzemu naj bi THA (agencija za privatizacijo) podprla privatizacijo z dodatnimi ukrepi. Njena udeležba je bila dogovorjena na podlagi predhodne bilance stanja z dne 1. oktobra 1992. Financiranje je predvidelo, da naj bi podjetje razpolagalo z lastnim kapitalom približno 53,7 milijona EUR (105 milijonov DEM). Poleg tega naj bi predhodna bilanca stanja izkazala posebna sredstva v višini 223,2 milijona EUR (436,5 milijona DEM) za financiranje že zdavnaj zakasnelih naložb in okoli 230,08 milijona EUR (450 milijonov DEM) za pokritje izgub družbe KWW med prestrukturiranjem zaradi izpada proizvodnje ali pomanjkljive konkurenčnosti (v nadaljevanju izravnavna izgube).

Ukrepi pomoči

- (12) Da bi omogočili privatizacijo in prestrukturiranje ladjedelnice, je Nemčija z dopisom 27. novembra 1992 predlagala ukrepe pomoči v skupni višini 720,5 milijona EUR (1 409,2 milijona DEM).
- (13) Komisija, ki je morala po eni strani izpolniti obveznost nadzora, naloženo z Direktivo 90/684/EGS, in po drugi upoštevati okoliščino, da je mogoče pomoči za tekoče poslovanje odobriti le do 31. decembra 1993, je sklenila, da bo ukrepe pomoči za ladjedelnico odobrila v petih obrokih. Skupaj je bila vsota odobrenih pomoči nižja od vsote subvencij, za katero je novembra 1992 zaprosila Nemčija. V svoji odločbi o prvem obroku zneska je Komisija odobrila naslednje pomoči:
- Odločba Komisije N 692/D/91 je bila poslana Nemčiji z dopisom 3. marca 1993 (SG (93) D/4052).*
- pomoč za tekoče poslovanje v višini 23,3 milijona EUR (45,5 milijona DEM), od tega 6 milijonov EUR (11,7 milijona DEM) za pokrivanje dela izgub iz pogodb, sklenjenih po 1. juliju 1990, 3,1 milijona EUR (6,1 milijona DEM) pomoči za konkurenčnost in 14,2 milijona EUR pomoči (27,75 milijona DEM) za povečanje lastnega kapitala,
  - pomoč za tekoče poslovanje v višini 42,1 milijona EUR (82,4 milijona DEM) v obliki prevzema starih dolgov s strani THA,
  - pomoč za naložbe v višini 65,2 milijona EUR (127,5 milijona DEM),
  - pomoč za zaprtje v višini 13,8 milijona EUR (27 milijona DEM).
- Skupno so bile s tem odobrene pomoči v višini 144,4 milijona EUR (282,4 milijona DEM).
- (14) Pred odobritvijo nadaljnjih zneskov subvencij je Komisija z dopisi 2. aprila 1993, 12. julija 1993 in 11. oktobra 1993 od Nemčije zahtevala, da ji pošlje dodatne podatke o predvidenih in dejanskih izgubah iz naročil, ki jih je bilo treba izvesti med prestrukturiranjem, ter podatke o predvidenih naložbah. Prav tako je Komisija z dopisom 11. oktobra 1993 od Nemčije zahtevala, da pojasni, zakaj se je pri prvih šestih od predvidenih dvanajstih ladjedelniških naročil, za katera sta bili namenjeni izravnavna za izgube in pomoč za konkurenčnost, računalo samo z izgubo v višini 29,4 % od pričakovane celotne izgube – vključno s pomočjo za konkurenčnost.
- (15) Nemčija je Komisiji odgovorila z dopisom 28. maja 1993, da naj bi bila sredstva za izravnavo izgube v višini 230,08 milijona EUR (450 milijonov DEM) dogovorjena kot kompromisna rešitev med prodajalcem in kupcem. Nemčija je opozorila še na dejstvo, da naj bi tveganje za izgube, ki presegajo to vsoto, nosila družba KWW, a da naj bi ji zato pripadali tudi morebitni dobički.
- (16) Poleg tega naj izravnavna izgube v višini 230,08 milijona EUR (450,0 milijonov DEM) ne bi vključevala vsote za prihodnje izgube v višini 17,7 milijona EUR (34,6 milijona DEM), ki izvirajo iz še neizpolnjenih naročil za ladje za prevoz zabojnikov, katere je med privatizacijo prevzela THA. Prav tako naj ne bi bila vključena pomoč v višini 42,1 milijona EUR (82,4 milijona DEM) v obliki prevzema prejšnjih obveznosti s strani THA.
- (17) Dne 16. novembra 1993 je Nemčija po pošti poslala dopis družbe KWW z dne 29. oktobra 1993, v katerem je obrazloženo, da je izravnavna izgube v višini 230,08 milijona EUR (450,0 milijonov DEM) namenjena za 16 in ne za 12 naročil za ladje. Iz dopisa je bilo razvidno, da bodo očitno izgube vendarle višje, kot je bilo predvideno.

- (18) Konec leta 1993 je Komisija odobrila drugi obrok pomoči:

Odločba Komisije N 692/J/91 je bila poslana Nemčiji z dopisom 17. januarja 1994 (SG (94) D/567).

— pomoč za tekoče poslovanje v višini 315,5 milijona EUR (617,1 milijona DEM), od tega 58 milijonov EUR (113,5 milijona DEM) v gotovini: 34,2 milijona EUR (66,9 milijona DEM) kot pomoč za konkurenčnost in 23,8 milijona EUR (46,6 milijona DEM) za pokrivanje izgub iz pogodb, podpisanih po 1. juliju 1990,

— iz odločbe Komisije je razvidno, da je pomoč za tekoče poslovanje v višini 315,5 milijona EUR (617,1 milijona DEM) najvišja dovoljena pomoč za ladjedelnico za naročila za ladje, podpisana do 31. decembra 1993.

- (19) Zadnji trije obroki pomoči so bila odobreni z naslednjimi odločbami Komisije:

Odločba Komisije N 1/95 je bila poslana Nemčiji z dopisom 20. februarja 1995 (SG (95) D/1818).

— pomoč za naložbe v višini 115,3 milijona EUR (225,5 milijona DEM), od tega 10,2 milijona EUR (20 milijonov DEM) kot „non-cash (negotovinska)“ pomoč,

Odločba Komisije N 637/95 je bila poslana Nemčiji z dopisom 18. oktobra 1995 (SG (95) D/12821).

— investicijska pomoč v višini 34,2 milijona EUR (66,9 milijona DEM);

Odločba Komisije N 797/95 je bila poslana Nemčiji z dopisom 11. decembra 1995 (SG (95) D/15969).

— Investicijska pomoč v višini 29,6 milijona EUR (58 milijonov DEM);

- (20) S temi odločbami so bile tako odobrene pomoči za tekoče poslovanje v skupni višini 380,9 milijona EUR (745 milijonov DEM) (od tega 37,3 milijona EUR (73 milijonov DEM = 66,9 milijona DEM + 6,1 milijona DEM) pomoči za konkurenčnost, 23,8 milijona EUR (46,6 milijona DEM) za kritje enega dela izgub, ki izhajajo iz pogodb, podpisanih po 1. juliju 1990, in 42,1 milijona EUR (82,4 milijona DEM) za razbremenitev starih dolgov), pomoči za naložbe v skupni višini

242,8 milijona EUR (474,9 milijona DEM) in pomoči za opustitev proizvodnje v višini 13,8 milijona EUR (27 milijonov DEM). Celotni znesek vseh pomoči je tako znašal 637,45 milijona EUR (1 246,9 milijona DEM).

Nadzor nujnosti pomoči

- (21) V odločbah za odobritev posameznih obrokov pomoči je Komisija spomnila na to, da se je pri spreminjanju Direktive 90/684/EGS glede na že prej omenjeno izjemo obvezala do Sveta, da bo v okviru svojih pristojnosti nadzora in preverjanja zagotovila, da bodo vzhodnonemške ladjedelnice prejele samo tiste pomoči, potrebne za njihovo prestrukturiranje.

- (22) Komisija je poudarila, da zato lahko odobri pomoči samo, če je njihova nujnost nedvomno utemeljena in so v celoti izpolnjeni v omenjeni direktivi navedeni pogoji kot predpogoj za pomoč.

- (23) V vseh navedenih odločbah je Komisija opozorila Nemčijo na to, da je za odobritev vseh načrtovanih zneskov pomoči v skladu z Direktivo 92/68/EGS treba predložiti naslednjo dokumentacijo:

(a) dokumentacijo, ki v zadovoljstvo Komisije dokazuje, da je pomoč še vedno potrebna;

(b) dokumentacijo, ki v zadovoljstvo Komisije dokazuje, da se investicije izvajajo v skladu z investicijskim načrtom, predloženim Komisiji, in vodijo do zahtevanih omejitev kapacitet;

(c) poročila, ki v zadovoljstvo Komisije dokazujejo, da se pomoči v nobeni obliki ne stekajo v druge ladjedelnice („spillover poročila“). Ta poročila je moral predložiti neodvisni revizor. Obdobje obveznega poročanja Komisiji se je zaključilo leta 1995, ko se je končalo prestrukturiranje.

Predložitev poročil s strani družbe KWW

- (24) Zadnje „spillover“ poročilo za obdobje do 31. decembra 1995 je bilo Komisiji poslano 9. julija 1996. V poročilu so navedene izgube v višini 230,08 milijona EUR (450 milijonov DEM), ki so se nabrale do 31. decembra 1995 iz naročil za ladje (prejete pomoči za konkurenčnost niso upoštevane). Po mnenju zvezne vlade do tega trenutka ni bilo mogoče dokončno izračunati izgub, saj nekatere ladje še niso bile dobavljene in so še zmeraj obstajala denarna tveganja iz čarterskih jamstev.

- (25) Komisija je na svojo zahtevo z dne 16. junija 1999 šele 18. junija 1999 prejela od revizorjev certificirana popolna letna poročila družbe KWW za obdobje med letoma 1992 in 1997 ter predhodno bilanco za leto 1998. Nemčija je 30. junija 1999 Komisiji poslala dopis (datiran 25. aprila 1997) revizijske družbe o dejanski porabi pomoči za prestrukturiranje do konca leta 1996. Iz dopisa je bilo razvidno, da so izgube iz zadevnih naročil za ladje brez odbitka pomoči za konkurenčnost znašale približno 178 milijonov EUR (348,095 milijona DEM). Leta 1996 so nastale nove izgube v višini 23,1 milijona EUR (45,121 milijona DEM), tako da je celotna izguba 31. decembra 1996 znašala 201,05 milijona EUR (393,216 milijona DEM).
- (26) Ker so bile dejanske izgube očitno nižje, kot je bilo pričakovano (262 milijonov EUR (512,5 milijona DEM), vključno s pomočjo za konkurenčnost v višini 31,9 milijona EUR (62,5 milijona DEM)), je Komisija v dopisu 23. junija 1999 od Nemčije zahtevala obrazložitev prenosa 204,5 milijona EUR (400 milijonov DEM) prek družbe KWW na njeno matično družbo.
- (27) Iz odgovora Nemčije z dne 30. junija 1999 je razvidno, da se od družbe KWW ni zahtevala povrnitev razlike. Argument se je glasil, da naj bi bil znesek, obljubljen za izravnavo izgub, zagotovljen in da je pavšal, zato naj bi družba KWW znesek razlike smela obdržati.

Uvedba postopka

- (28) V sklepu o uvedbi formalnega postopka preverjanja je Komisija ugotovila, da je družba KWW prejela 262 milijonov EUR (512,5 milijona DEM) pomoči za tekoče poslovanje kot izravnavo za izgube (vključno z 32 milijoni EUR (62,5 milijona DEM) pomoči za konkurenčnost), medtem ko so dejanske izgube znašale le 201,05 milijona EUR (393,216 milijona DEM). Iz teh razlogov je bilo mogoče domnevati, da je družba KWW kot izravnavo za izgube prejela 61 milijonov EUR (119,284 milijona DEM) preveč, kar je v nasprotju z določbo, po kateri lahko vzhodnonemške ladjedelnice prejmejo samo pomoči, potrebne za njihovo prestrukturiranje. Komisija je prav tako ugotovila, da je v vseh svojih odločbah o odobritvi izrecno opozorila na to, da bo v skladu s svojimi pristojnostmi nadzora in preverjanja poskrbela, da bodo ladjedelnice prejemale samo pomoči, potrebne za njihovo prestrukturiranje.
- (29) Ker lahko torej ladjedelnice prejmejo le toliko pomoči, kot jih potrebujejo za prestrukturiranje, in ker se je Komisija obvezala, da bo skrbela za izpolnjevanje teh predpisov, je samo izravnavo učinkovitih izgub lahko obravnavana kot združljiva z odločbami Komisije o odobritvi. Komisija je zato podvomila o združljivosti

61 milijonov EUR (119,284 milijona DEM) pomoči za tekoče poslovanje s skupnim tgom.

III. MNENJA TRETJE STRANI IN UDELEŽENIH

- (30) Dne 9. junija 2000 in 13. junija 2000 je Združenje danskih ladjedelnic (Foreningen av Jernskibs- og Maskinbyggerier i Danmark - Skibsvaerftsforeningen) poslalo svoje pripombe Komisiji 9. junija 2000 in 28. junija 2000 je potem prejela še mnenje Združenja danske industrije (Dansk Industri). Družba KWW je svoje pripombe poslala 6. junija 2000.

Pripombe Združenja danskih ladjedelnic

- (31) Po mnenju Združenja danskih ladjedelnic je stalen nadzor Komisije nad upoštevanjem veljavnih predpisov nujno potreben. Na Danskem naj bi po letu 1992 zapri številne ladjedelnice ali pa so morali odpuščati zaposlene, tako da se je število delovnih mest v tej panogi prepolovilo. Prav tako naj bi se zmanjšalo število delovnih mest pri podizvajalcih in dobaviteljih. Zato naj omejevanje negativnih posledic pomoči za ladjedelniško industrijo drugih držav članic danes ne bi bilo nič manj pomembno kot nekoč. Zato za preverjanje pomoči in za pogoje, vezane na njihovo dodeljevanje, ne bi smeli postaviti nobenih milejših meril kot v obdobju med letoma 1992 in 1994.
- (32) Iz predhodnih dokumentov k Direktivi 92/68/EGS naj bi bilo razvidno, da je bila Svetu predložena obširna analiza o nujnosti pomoči, ki jo je izvedla Komisija. Kot pri drugih ladjedelnicah naj bi bila pomoč razdeljena na črtanje starih dolgov, na povečanje lastnega kapitala in izravnavo izgube. Sicer naj bi Svet postavil zgornjo mejo skupnega zneska različnih pomoči, ne pa tudi zgornje meje pomoči za posamezne ladjedelnice. Pri starih dolgovih in povečanju lastnega kapitala je bil delež pomoči jasno določen. Pri izravnavi izgube pa bi morala Komisija v določenem okviru predpisati dokončno višino zneska. Seveda bi morala poskrbeti tudi, da pomoči ne bodo porabljene v druge namene. Prav tako bi z nadaljnjimi kontrolami morala paziti na to, da bo pomoč porabljena izključno za svoje namene. Svet naj bi skupaj z Nemčijo junija in julija 1992 določil te pogoje za dodeljevanje pomoči. Nemčija se tako naj ne bi mogla sklicevati na kasnejše dogovore s kupcem ladjedelnice, ki od tega vsebinsko odstopaja.
- (33) Da bi preprečili okoriščenje tretjih oseb s pomočmi, so zahtevali „spillover“ poročila. Če bi bile vprašljive pomoči odobrene neodvisno od stroškov prejemnika pomoči, „spillover“ poročila ne bi bila potrebna za preprečitev odtekanja presežnih vsot k lastnikom ugodnosti deložnega podjetja.

- (34) Odobrena pomoč za izravnavo izgub v višini 262 milijonov EUR (512,5 milijona DEM) naj ne bi bila porabljena v celoti za namen, za katerega je bila določena. Tak je logičen sklep zaradi okoliščine, da so bile izgube nižje od vsote pomoči. Pomoč je bila tako porabljena za druge namene. Čeprav se Komisija ni izrekla o preostanku teh zneskov, iz dodelitve posojila matičnemu podjetju izhaja, da se je le-to delno okoristilo s pomočjo. Glede na določene pogoje Sveta bi Komisija to morala preprečiti. Vsota, ki ni bila porabljena za kritje dolgov in ne bi smela biti prenesena na matično podjetje, bi morala biti obravnavana kot dotok novega kapitala, ker so bila za to uporabljena sredstva, ki so presegala odobreni znesek, ki ga je Svet namenil za to. Uporaba sredstev ni le v nasprotju s izoblikovanimi pogoji Komisije, ampak tudi v nasprotju z Direktivo 92/68/EGS.
- (35) Na podlagi svojega poznavanja Združenje danskih ladjedelnic sklepa, da je družba KWW prejela pomoč, ki je presegala njihove dejanske izgube. Po mnenju Združenja Svet in Komisija nista nikoli imela namena, da bodo pomoči za tekoče poslovanje za izravnavo izgub iz naročil višje, kot so bile dejanske izgube.
- (36) Združenje meni, da če Komisija odobri pomoči, ki so v skladu z mejo, ki jo določi Svet ministrov, tako da bo prejemnikom ugodnosti pod točno določenimi pogoji obljubljena določena vsota, te odobritve kasneje ne more preklicati – pod predpostavko, da so izpolnjeni pogoji – tudi če bi Komisija svoje predhodno tolmačenje spremenila. Po drugi strani pa Komisija in tudi države članice ne bi mogle odobriti pomoči, ki bi presegala mejo, ki jo je imel v mislih Svet ministrov, oziroma, kot je predvideno v Pogodbi ES, čeprav je prejemnik pomoči ravnal iz prepričanja, da je prav.
- (37) Po mnenju Združenja danske industrije je Skupnost sama po sebi dolžna zagotoviti, da Komisija nadzoruje uporabo od nje odobrenih državnih pomoči. Od začetka devetdesetih se je danska ladjedelniška industrija morala sprijazniti z zaprtjem številnih ladjedelnic in intenzivnim zmanjšanjem števila delovnih mest v tej panogi. Evropske ladjedelnice in njihovi podizvajalci so se občutljivo odzvali na posege v trg, predvsem če se je to zgodilo v obliki državnih pomoči.
- (38) Če družba KWW v tem posebnem primeru razliko vsote med njenimi dejanskimi izgubami in obljubljeni vsoto za izravnavo izgube porabi za druge namene kot neposredno za prestrukturiranje, pomeni ta razlika pomoč za tekoče obratovanje in še poslabša že tako težke konkurenčne pogoje med evropskimi ladjedelnicami.
- (39) Po mnenju Združenja danske industrije ni v skladu s splošnimi pravnimi načeli Skupnosti, da lahko prejemnik pomoči uveljavi izravnavo izgube tudi, če so izgube nižje od odobrene izravnave. Vendar združenje ne more povedati, ali je bila taka uporaba dovoljena v kakem neobjavljenem protokolu ali kakšnem drugem dokumentu ob sprejetju Direktive 92/68/EGS.
- (40) Združenje danske industrije ugotavlja, da prejemnik pomoči meni, da je Komisija z odobritvijo pomoči za prestrukturiranje v celoti odobrila tudi pogodbo o privatizaciji, in s tem tudi načelo, da namen uporabnosti pomoči za prestrukturiranje ni vezan na kakršne koli pogoje. Po mnenju Združenja pomoč, ki jo je Komisija odobrila v skladu s pooblastili, ki ji jih je dodelil Svet, in določili Pogodbe ES, kasneje ne more biti spremenjena, celo če Komisija kasneje spremeni mnenje o tem. Sporazumi te vrste so za Komisijo obvezujoči. Vendar pa prejemniki pomoči, čeprav so prepričani, da imajo prav, od dodelitve ukrepa pomoči ne morejo pridobiti nobenih pravic, če Komisija ali država članica prekršita predpise, ki jih je določil Svet ali so utemeljeni v Pogodbi ES.

Pripombe družbe KWW

- (41) Naj že vnaprej omenimo, da so argumenti družbe KWW večinoma enaki z navedenimi argumenti zvezne vlade, zato je v nadaljevanju zapisan le njihov kratek povzetek.
- (42) Družba KWW utemeljuje, da ni pravno pomembnega razloga, zakaj bi Komisija sedem let po odobritvi dvomila o zakonitosti pomoči za prestrukturiranje. V pogodbi o privatizaciji med agencijo za privatizacijo in skupino Kvaerner je bil za izravnavo naročniško pogojenih izgub določen pavšalni znesek, ne da bi se od Kvaernerja zahtevala vrnitev razlike v primeru nižjih izgub. Komisija je poznala vsebino teh dokumentov. Glede na tako ozadje naj bi Komisija odločala o nujnosti vprašljive pomoči, odločbe za odobritev pa niso vsebovale nobenega pogoja ali klavzule, po katerih bi bilo treba vrniti razliko med predvideno in dejansko izgubo.

- (43) Za družbo KWW je sporen znesek v višini 60,988 milijona EUR (119,284 milijona DEM) del celotne pomoči za tekoče poslovanje, ki jo je Komisija v svojih odločbah odobrila leta 1993. Govor je o obstoječi pomoči, katere združljivosti ni bilo mogoče naknadno preverjati.
- (44) Dalje je družba KWW uveljavljala dejstvo, da je le del spornega zneska tudi pomoč. Samo 29,812 milijona EUR (58,309 milijona DEM) naj bi bile v gotovini izplačane subvencije za tekoče poslovanje. Bilančnih postavk, ki so se uporabljale tudi za kritje stroškov prestrukturiranja, ni mogoče obravnavati kot subvencije, saj je tukaj govor o premoženjskih vrednostih ladjedelnice, ki so bile odtujene v javnem, brezpogojnem postopku.
- (45) Po mnenju družbe KWW mora pravna presoja tega primera potekati na podlagi odločb za odobritev, ki jih je sprejela Komisija. Družba KWW meni, da je njihovo ravnanje iz naslednjih razlogov popolnoma v skladu z odločbami Komisije za odobritev:
- (a) Komisija je pavšalno subvencijo odobrila, pri čemer je vedela, da pogodba o privatizaciji ne vsebuje obveznosti povrnitve. Odločbe ne omenjajo nobene vsote, ki bi jo bilo treba uporabiti posebej za pokrivanje izgub;
- (b) Komisija je pred sprostitvijo obrokov subvencije odločala o njihovi nujnosti;
- (c) Komisija je, ne da bi v svojih odločbah za odobritev navedla kakršne koli razloge, ki bi upravičevali naknadna preverjanja, odločila, da je pomoč potrebna;
- (d) Sredstva za prestrukturiranje so bila uporabljena za pravi namen. Drugi stroški prestrukturiranja, ki niso krili izgub iz naročil, so bili višji, kot je bilo pričakovano.
- (46) K točki (a) družba KWW navaja, da je bila pogodba za privatizacijo zasnovana tako, da skupina Kvaerner jamči za vse morebitne izgube, višje od predvidenih izgub. Če so izgube nižje od pričakovanih, ima skupina Kvaerner dobiček. Kritje vseh stroškov prestrukturiranja brez možnosti terjatve vračila, je bil za družbo Kvaerner eden od bistvenih pogojev za prevzem ladjedelnice. V primeru morebitnega obveznega vračila skupina Kvaerner ladjedelnice ne bi nikoli prevzela. To je razvidno iz odstavka 12 pogodbe o privatizaciji, ki se glasi, da ima skupina Kvaerner, če so posamezna plačila po pravem redu ES prepovedana, pravico odstopiti od pogodbe.
- (47) Po mnenju družbe KWW je Komisija vedela za pogodbo med skupino Kvaerner in Nemčijo ter za določbo o izravnavi izgub v obliki plačila pavšala. Pri morebitnih pomislekih bi morala Komisija sprožiti postopek in v svoje odločbe kot pogoj vključiti možna vračila.
- (48) K točkama (b) in (c) družba KWW navaja, da v odločbah Komisije ni nobene klavzule, ki bi upravičevala ponovno preverjanje že odobrenih subvencij. Subvencija je bila odobrena v celoti. V odločbah ni bila navedena nobena klavzula ali opozorilo, po kateri odločbe o odobritvi krijejo izravnavo za izgubo le do višine dejanskih izgub. Odločbe niso vsebovale nobenih pridržkov, ki bi upravičevali naknaden nadzor. Samo en in edini stavek, po katerem se Komisija obvezuje do Sveta, da bo v okviru svojih pristojnosti nadzora in preverjanja skrbela, da bodo ladjedelnice prejele toliko subvencij, kot jih za svoje prestrukturiranje dejansko potrebujejo, naj bi kazal v to smer.
- (49) Družba KWW vidi v tem stavku samo pripombo k sprostitvi posameznih delov subvencij, s katero je poudarjeno, da je Komisija svoje pristojnosti nadzora in preverjanja v okviru odobritvenega postopka izkoristila za ugotovitev nujnosti subvencij. Ta stavek naj bi samo utemeljil, zakaj je Komisija subvencije za prestrukturiranje odobrila v več obrokih.
- (50) Družba KWW pravi, da je mogoče odločbe Komisije o odobritvi razumeti samo tako, da se subvencije odobrijo v skladu s pogodbo o privatizaciji, kar pomeni brez kasnejših obveznosti vračila, če bi bile dejanske izgube nižje, kot je bilo pričakovano.
- (51) Pripomba družbe KWW k točki (d) se glasi, da v odločbah Komisije ni bilo določeno, da naj bi se subvencije uporabile za izravnavo izgub, ampak da odobritev velja na splošno za subvencije za tekoče obratovanje. Subvencije naj bi se ustrezno s smislom in namenom sporazuma o prevzemu med skupino Kvaerner in agencijo za privatizacijo uporabile za ublažitev dela stroškov prestrukturiranja. Subvencije so bile uporabljene za prestrukturiranje ladjedelnice, torej so bile uporabljene ustrezno.
- (52) Dalje družba KWW utemeljuje, da je Komisija že od leta 1996 vedela, da so bile dejanske izgube občutno nižje od predvidenih. Skupina Kvaerner meni, da so bila dejstva prikazana taka, kakršna so bila ob izdelavi poročila. Skupina Kvaerner in Nemčija naj po predložitvi zadnjega „spillover“ poročila za obdobje do konca leta 1995 ne bi bili zavezani, da Komisiji sporočita nadaljnje podatke o gibanju izgub.

(53) Komisija bi morala že na podlagi predloženega „spillover“ poročila za leto 1995 spoznati, da izgube niso bile tako visoke, kot je bilo pričakovano. Razlika med izgubami, prikazanimi v „spillover“ poročilu za leto 1995 (31. decembra 1995 – 224,861 milijona EUR (439,791 milijona DEM)), in poročilom revizorja z dne 25. aprila 1997 (31. decembra 1996 – 201,048 milijona EUR (393,216 milijona DEM)) izhaja iz dejstva, da se v posameznih primerih izračunano tveganje ni popolnoma uresničilo.

(54) Po mnenju družbe KWW pomoč za konkurenčnost v višini 31,955 milijona EUR (62,5 milijona DEM) ne bi smela biti knjižena kot izravnava za izgube. Tako bi se zmanjšala razlika med ocenjenimi in dejanskimi izgubami.

IV. PRIPOMBE NEMČIJE

(55) Po podatkih Nemčije gre pri spornih 60,988 milijona EUR (119,284 milijona DEM) za obstoječe subvencije, ki so del subvencij za tekoče poslovanje, ki jih je Komisija odobrila z odločbama 3. marca 1993 in 17. januarja 1994. Zato naj ne bi bilo mogoče razumeti, da je Komisija uvedla postopek zaradi neprijavljene subvencije, tj. nove subvencije. Komisija naj ne bi mogla brez ustreznih določbe v svoji odločbi ponovno preveriti združljivosti subvencije, ki jo je leta prej določila kot združljivo s skupnim trgov. To naj bi nasprotovalo temeljnemu načelu pravne varnosti in varstva zaupanja.

(56) Nemčija poleg tega navaja, da niso vsi zneski, ki jih je Komisija navedla v svojih odločbah o odobritvi, dejansko bili subvencije. Komisija naj bi odobrila popolno pokritje stroškov prestrukturiranja. Pri tem naj ne bi preverila, koliko je bilo prestrukturiranje financirano iz lastnih sredstev ladjedelnice. Napovedane izgube za pogodbe, podpisane po 1. juliju 1990, naj bi znašale 230,08 milijona EUR (450 milijonov DEM). Za pokritje te vsote naj ne bi bila uporabljena samo pomoč v gotovini v višini 29,812 milijona EUR (58,309 milijona DEM), kot je navedeno v načrtu izplačevanja, posredovanega Komisiji, ampak tudi lastna sredstva ladjedelnice, ki naj bi bila v bilanci navedena kot postavke. Lastnih sredstev naj ne bi bilo mogoče obravnavati kot subvencij, saj naj bi pri tem šlo za premoženjske vrednosti ladjedelnice, ki so bile odtujene v odprtem, brezpogojnem postopku.

(57) Nemčija poudarja, da ladjedelnica ne bi mogla biti prestrukturirana brez subvencije, določene v pogodbi o privatizaciji, ki jo je odobrila Komisija, saj naj bi bil Kvaerner kot najboljši ponudnik samo na osnovi subven-

cije pripravljen izvesti prestrukturiranje na lastno tveganje. Če bi Komisija nekoč dvomila o verodostojnosti izgube, napovedane v načrtu izplačevanja, ne bi smela odobriti subvencije kot pavšalne vsote, ampak bi morala vgraditi klavzulo, da velja odobritev samo za subvencije do višine dejanskih izgub. Takšne klavzule pa naj odločba ne bi vsebovala in Komisija takrat o njej sploh ni razmišljala. Dogovorjeni pavšal naj bi bil zato mišljen kot dokončna vsota. Tveganja in priložnosti, povezana z možnim prekoračenjem oz. nedoseganjem te vsote, naj bi bili mišljeni kot spodbuda za KWW, da izpelje prestrukturiranje tako hitro in učinkovito, kot je mogoče.

(58) Nemčija opozarja na svoj dopis z dne 28. maja 1993 Komisiji, v katerem ji je sporočila, da pogodba o privatizaciji za izravnavo izgube od ugodnosti deležne ladjedelnice ne zahteva nobenega dokazila dejansko nastalih stroškov. Kupec ladjedelnice naj bi nosil tveganje za morebitne dodatne stroške. Na drugi strani naj bi kupec imel po izkušnjah neznatne možnosti za nižje izdatke. Pavšalne subvencije za tekoče poslovanje, dogovorjene s kupci, naj bi bile zato za privatizacijo vzhodnonemških ladjedelnic nujne.

(59) Nemčija se nadalje sklicuje na svoj dopis z dne 16. oktobra 1993, v katerem pojasnjuje, da naj neprekinjeno spremljanje gibanja izgub ne bi bilo predvideno. To naj bi ustrezalo pogodbenemu sporazumu s kupcem, po katerem nosi KWW celotno tveganje za višje izgube, kot so bile dogovorjene v trenutku podpisa pogodbe.

(60) Komisija naj bi zato leta 1993 pri popolnem poznavanju dejanskega položaja izdala odobritev celotnih subvencij za tekoče poslovanje brez vsakršne omejitve. Subvencije naj bi bile potem kot načrtovano takoj izplačane, tj. veliko prej, kot je bilo jasno, kako visoke naj bi bile dejansko izgube.

(61) Kot nadaljnji argument Nemčija navaja, da naj bi si Komisija ne pridržala pravice do ponovnega preverjanja nujnosti subvencij ob poznejšem trenutku. Odločbi iz marca 1993 in januarja 1994 naj ne bi dali opornih točk za to, da bi odobritev subvencije veljala samo do višine dejansko nastalih izgub in da bo dokončna presoja izvedena šele po poznavanju točnih izgub. V odločbah Komisije tudi ni nič kazalo na to, da bi bilo treba kasneje zahtevati dokazila o dejanskih izgubah in zahtevati vračilo „nepotrebnih“ subvencij. Da bi se lahko ta zahteva pravnomočno izvedla, bi morala Komisija v svojo odločbo vključiti izrecno določilo o tej vsebini.

- (62) Nemčija se navezuje tudi na del besedila v odločbah o odobritvi, ki pravi: „Vendar pa lahko Komisija v skladu s prevzeto obveznostjo do Sveta odobri samo subvencijo, ko se dokaže njena nujnost ...“. Ker naj bi Komisija takoj nato odobrila subvencije, ne da bi nanje vezala kakršne koli pogoje, naj bi se ta stavek razlagal samo tako, da je bila Komisija pred svojo odobritvijo prepričana o nujnosti subvencij.
- (63) Po mnenju Nemčije odločb ni mogoče razlagati tako, da Komisija uporablja svoje pristojnosti preverjanja in nadzora, da bi *ex post* preverila potrebno subvencijsko vsoto. Komisija si tudi naj ne bi pridržala pravice do takšnega pregleda.
- (64) V odločbah o odobritvi naj bi se glasilo samo, da se je Komisija obvezala do Sveta, da bo v okviru svojih pristojnosti nadzora in preverjanja zagotovila, da bodo ladjedelnice prejele le toliko subvencij, kot jih za prestrukturiranje potrebujejo. Ta izjava naj bi bila sprejeta, da bi razložili, zakaj Komisija subvencije ni odobrila z odločbo, ampak jih je sprostila v več obrokih. Poleg tega naj bi stavek opozarjal na to, da je Komisija že pred odobritvijo obrokov dokončno odločila o nujnosti subvencij.
- (65) Nemčija nadalje navaja, da njen dopis 28. maja 1993 v nasprotju s trditvami Komisije pri uvedbi postopka ne vsebuje nič, iz česar bi bilo mogoče razbrati, da bo Nemčija zagotovila, da bo Komisija lahko preverila uporabo subvencije po njeni dodelitvi in odobritvi. V dopisu naj bi se opozorilo samo na to, da bo Komisija pred odobritvijo obrokov lahko preverila, za kaj naj bi bile subvencije uporabljene. Zato naj bi dopis z dne 28. maja 1993 opozoril na dokument, ki ga je nekoč sestavila ladjedelnica in ki naj bi pojasnil namen uporabe subvencije. Ta dokument KWW naj bi bil priložen dopisu. Zahteva po preverjanju uporabe subvencij naj bi se navezovala samo na ta dokument.
- (66) Po mnenju Nemčije bi lahko izjava v odločbi Komisije o odobritvi drugega obroka, po kateri je odobrena vsota najvišji znesek subvencije za tekoče poslovanje, ki se ga sme izplačati ladjedelnici, pomenila samo, da ladjedelnica ne sme prejeti nobenih subvencij za tekoče poslovanje, ki presegajo mejo, predvideno v pogodbi o privatizaciji, predvsem pa nobenih dodatnih subvencij na osnovi potrjenih določb o pomoči.
- (67) Iz okoliščin, da je bilo Komisiji po odobritvi subvencij predano poročilo, predvsem v obliki tako imenovanih „spillover“ poročil, nikakor ni mogoče izpeljati pooblastila Komisije za ponovno preverjanje nujnosti subvencij. „Spillover“ poročila naj bi bila mišljena kot dokazilo za to, da subvencije v ničemer svojih učinkov ne prenašajo na druga podjetja. V nasprotju s trditvami Komisije naj namen poročil ne bi bil ugotavljanje dejanske višine izgub. Podatki za uporabo subvencij v poročilih naj bi se uporabili samo za to, da bi v skladu z namenom „spillover“ nadzora razumljivo dokumentirali, da vlagatelj na druge ladjedelnice ni prenesel nobenih subvencij.
- (68) Nemčija pojasnjuje, da naj bi pravočasno izpolnila svoje obveznosti poročanja. Zadnje „spillover“ poročilo za obdobje do 31. decembra 1995 naj bi bilo Komisiji poslano 6. julija 1996. Na podlagi podatkov v tem poročilu naj bi bila Komisija najkasneje od julija 1996 dalje seznanjena s tem, da so bile dejanske izgube precej pod 262,037 milijona EUR (512,5 milijona DEM).
- (69) Nemčija utemeljuje razliko med dejanskimi izgubami v poročilu za leto 1995 in poročilom o stanju na dan 31. decembra 1996, ki ga je predložila revizijska družba Arthur Andersen 25. julija 1997, s tem, da se ocene tveganja niso uresničile v celotnem obsegu in da se je situacija leta 1996 zaradi časovnega dejavnika spremenila. Nekatera pričakovana tveganja se naj ne bi uresničila. Zato naj bi bile dejanske izgube navsezadnje nižje, kot je bilo napovedano 31. decembra 1995.
- (70) V nasprotju s trditvami Komisije pri uvedbi postopka pa se poleti 1996 ni izhajalo iz tega, da bodo izgube nižje od izgub, navedenih v zadnjem „spillover“ poročilu. Bilanca ladjedelnice naj bi bila skrbno izdelana ob upoštevanju predpisov o zadostnih rezervacijah. Pri ocenah izgube naj bi se izhajalo iz najvišjih možnih izgub. Komisija naj bi bila zato o razliki med prvotno napovedanimi izgubami in dejanskimi izgubami obveščena že od julija 1996. Vendarle pa naj bi si šele poleti 1999 priskrbela podatke o dejanskih izgubah in šele februarja 2000 uvedla postopek.

(71) Nemčija nato utemeljuje, da naj, če bo Komisija kljub temu prišla do sklepa, da je razlika med ocenjenimi in dejanskimi izgubami pomembna za določanje upravičenosti subvencij, le-ta ne bi bila tako velika, kot trdi Komisija. Komisija je celotno višino subvencij, prejetih za izravnavo izgub, ocenila na 262,037 milijona EUR (512,5 milijona DEM). Ta vsota naj bi bila sestavljena iz ocenjenih izgub (230,081 milijona EUR (450 milijonov DEM)) in pomoči za konkurenčnost (31,955 milijona EUR (62,5 milijona DEM)). Pomoč za konkurenčnost naj ne bi bila namenjena izravnavi izgub, ampak tudi kompenzaciji pomanjkljivosti, ki naj bi jih vse nemške ladjedelnice trpele zaradi svojega geografskega položaja v Nemčiji in Evropi. To določbo naj bi potrdila Komisija. Zato naj bi bilo mogoče dejanske izgube primerjati samo s prvotnim izračunom izgub 230,081 milijona EUR (450 milijonov DEM). Razlika bi tako znašala samo 29,033 milijona EUR (56,784 milijona DEM).

V. PRESOJA SUBVENCIJ

Pravna podlaga subvencije

(72) Direktiva 90/684/EGS v sklopu Direktive 92/68/EGS vsebuje izjemo od prepovedi dodeljevanja subvencij za tekoče poslovanje za ladjedelniški sektor v prid ladjedelnice, prisotnim na območju nekdanje Vzhodne Nemčije. Zadnje naj bi s tem dobile možnost, da izvedejo obsežne ukrepe prestrukturiranja, nujno potrebne za doseganje konkurenčnosti. Po členu 10a(2) Direktive 90/684/EGS se lahko subvencije za tekoče poslovanje za novogradnjo ali rekonstrukcijo ladjedelnice na območju nekdanje Vzhodne Nemčije do 31. decembra 1993 pod določenimi pogoji obravnavajo kot združljive s skupnim trgov. Eden od teh pogojev je letna obveznost poročanja Nemčije. Hkrati mora Komisija zagotoviti, da subvencije, odobrene na podlagi tega člena, ne bodo ovirale pogojev trgovanja v takšni meri, ki bo nasprotovala skupnim interesom.

(73) Komisija je na podlagi Direktive 90/684/EGS v sklopu Direktive 92/68/EGS v obliki dveh odločb odobrila določene ukrepe v prid ladjedelnice na območju nekdanje Vzhodne Nemčije. Ti ukrepi so zajemali tudi subvencije za tekoče poslovanje, ki so bile po člen 87(3)(e) Pogodbe ES obravnavane kot združljive s skupnim trgov.

(74) Odločbi o odobritvi subvencij navajata, da mora Komisija zagotoviti, da bodo ladjedelnice v novih državah prejele samo toliko subvencij, kolikor jih potrebujejo za svoje prestrukturiranje. Direktiva 92/68/EGS, ki vsebuje izjemo od splošne prepovedi dodeljevanja subvencij za tekoče poslovanje za ladjedelništvo, naj bi omogočila „ohranitev obratovanja ladjedelnice“ med prestrukturiranjem.

Subvencije, ki so bile dodeljene na podlagi te izjeme, so bile lahko uporabljene samo za ta namen, tj. izključno za prestrukturiranje ladjedelnice. Komisija je zato odobrila subvencije samo, če so te potrebne za ohranitev obratovanja ladjedelnice med prestrukturiranjem. To je popolnoma jasno razvidno iz četrtega odstavka odločb, ki so bile Nemčiji z dopisom poslani 3. marca 1993 (SG (93) D/4052) oz. 17. januarja 1994 (SG (94) D/567) ⁽⁶⁾.

(75) V odločbi Komisije o odobritvi drugega obroka subvencije, ki je bila zvezni vladi poslana z dopisom 17. januarja 1994, je poleg tega poudarjeno, da je ta pomoč za tekoče poslovanje najvišja dovoljena pomoč za sklepanje pogodb ladjedelnice do 31. decembra 1993. To kaže, da je bilo zvezni vladi in ugodnosti deležni ladjedelnici nedvoumno jasno povedano, kje je smisel in namen odločbe: da je odobrena pomoč najvišja vsota, ki se jo lahko izrabi samo toliko, kolikor je nujno potrebno za uspeh načrta prestrukturiranja.

Napoved izgube in pojem „pavšalov“

(76) Zvezna vlada in KWW trdita, da naj bi Komisija pred odobritvijo obrokov dokončno odločila o nujnosti subvencij. Poleg tega naj svojih odločb ne bi vezala na pogoje, ki bi upravičili kasnejše ponovno preverjanje subvencije. Komisija naj bi poleg tega odobrila pavšalne subvencije ob poznavanju okoliščine, da pogodba o privatizaciji ni predvidela nobene obveznosti vračila. Če naj bi Komisija nekoč dvomila o verodostojnosti predložene napovedi izgube, bi morala v svoje odločbe vgraditi klavzulo, ki pravi, da velja odobritev samo za subvencije do višine dejanskih izgub.

(77) Kot je pojasnjeno že v njeni odločbi o uvedbi postopka ⁽⁷⁾, Komisija ugotavlja, da morajo, kadar so bile subvencije odobrene za prestrukturiranje, ki je bilo izpeljano neposredno po odločbi o združljivosti subvencije, odobreni zneski subvencij temeljiti na ocenah. Takšne ocene so bile nujne ravno v predloženem primeru, saj je morala biti pomoč na osnovi člena 10a(2)(a) Direktive 90/684/EGS izplačana do 31. decembra 1993. Prej omenjene odločbe upoštevajo to nujnost z opombo: „(it) is clear to the Commission that a decision is urgently needed in order not to inhibit the possibilities of the yard to restructure“ [Komisiji je jasno, da je nujno potrebna odločitev, da ne bi ogrozili možnosti za prestrukturiranje ladjedelnice].

⁽⁶⁾ V drugem stavku četrtega odstavka zadnje imenovane odločbe se glasi: „Vendar pa lahko Komisija v skladu s prevzeto obveznostjo do Sveta odobri dodelitev subvencije samo, če se dokaže njena nujnost in če so v zameno strogo izpolnjeni pogoji za subvencije, navedeni v direktivi Sveta.“

⁽⁷⁾ Glej opombo 3.

- (78) Komisija je bila prisiljena, da vnaprej objavi svojo odločbo na podlagi informacij, ki ji jih je sporočila zvezna vlada. Zato je bilo treba v odločbe vključiti ustrezne pogoje glede na nujnost subvencij, kar se je potem tudi zgodilo. Pri sprejetju odločb Komisija ni podvomila o verodostojnosti napovedi izgub, vendar pa je morala zagotoviti, da bo, če izgube ne bodo tako visoke, odobrena izravnava za izgube obravnavana kot nezdržljiva pomoč in bi bilo zato treba terjati njeno vračilo.
- (79) Komisija je zato v vseh odločbah o odobritvi obrokov subvencij spomnila na svojo obveznost do Sveta, ki jo je prevzela pri objavi izjeme od predpisov, ki sicer veljajo za ladjedelnice v Skupnosti, da bo v okviru svojih pristojnosti preverjanja in nadzora poskrbela za to, da bodo ladjedelnice v novih državah dobile samo toliko subvencij, kot je potrebno, „da se ne bi ogrozilo možnosti prestrukturiranja ladjedelnice“. Zato ni dvoma, da predstava Nemčije o subvenciji, ki je bila po koncu prestrukturiranja odobrena kot pavšal, ni v skladu niti z besedilom direktive niti z odločbami Komisije.

Napačno razlaganje predpisov o državni pomoči

- (80) Pred objavo odločb o pomoči je Nemčija Komisiji poslala kopijo sporazuma o prevzemu med THA in Kvaerner Warnow Werft. Po mnenju Nemčije je bila Komisija s tem popolnoma obveščena o subvenciji, odobreni kot pavšal. Nemčija pa ne pojasni, koliko bi lahko bil takšen dogovor med THA in Kvaerner Warnow Werft obvezujoč za tretjo stranko, namreč Komisijo.
- (81) Nemčija nadalje opozarja na svoj dopis z dne 28. maja 1993, v katerem je Komisijo obvestila o nadaljnjih podrobnostih o privatizaciji vzhodnonemških ladjedelnic. Treba je bilo pojasniti, da so nujne subvencije za tekoče poslovanje, s katerimi bi pokrili izgube iz naročil in izgube zaradi nezadostne izkoriščenosti delovne sile. Nemčija je nadalje opozorila, da povračilo izgub v zameno za predložitev potrdila o plačilu v sporazumih o prevzemu ni bilo predvideno, da bi se izognili negospodarnemu poslovodstvu. Cilj THA naj bi bil prenos finančnega tveganja za dodatne izgube na vlagatelja. Zato bi morale biti predvidene izgube ladjedelnic – vključno z Warnow Werft – vnaprej izračunane tako točno, kot je mogoče.
- (82) Nemčija je poleg tega navedla, da je bilo v zameno dogovorjeno, da naj bi pri sicer neverjetnem ugodnejšem gibanju stroškov dobiček ostal vlagatelju. Ta mehanizem naj bi bil za vlagatelje spodbuda, da čim hitreje izvedejo prehod ladjedelnic v tržnogospodarske razmere.
- (83) Prav zato je Komisija v svoji odločbi 17. januarja 1994 še enkrat ponovila obveznosti, ki jih je prevzela Nemčija in ki so bile že jasno zapisane v prvi odločbi, ki jo je Komisija 3. marca 1993 z dopisom vročila Nemčiji. Poleg tega je Komisija sklenila, da bo odgovorila z odločbo, tj. izpodbojnim pravnim aktom, ki bi po možnosti pridobil dokončnost. Ker Nemčiji niso bili nepoznani niti predpisi o zakoniti pomoči niti dejansko stanje, Komisija njenega napačnega razlaganja odločb o odobritvi subvencij iz let 1993 in 1994 ne more razumeti. V tej odločbi je bilo jasno razloženo, da bo Komisija v okviru svojih pristojnosti nadzora zagotovila, da bodo ladjedelnice prejele le toliko subvencij, kot jih za prestrukturiranje dejansko potrebujejo.

Višina subvencij, ki jih je prejel KWW

- (84) V svojih mnenjih Nemčija in KWW utemeljujeta, da naj bi bila sporna vsota 60,988 milijona EUR (119,284 milijona DEM) del splošnih subvencij za tekoče poslovanje, ki naj bi jih Komisija odobrila v svojih odločbah, vročenih Nemčiji marca 1993 in januarja 1994, in katerih združljivosti naj zato naknadno ne bi bilo mogoče ponovno preverjati. Poleg tega navajata, da niso vsi zneski, ki jih je odobrila Komisija, dejansko bili subvencije. Del stroškov prestrukturiranja naj bi se financiral iz lastnih sredstev ladjedelnice, ki so v bilanci prikazane kot postavke. Samo 29,812 milijona EUR (58,309 milijona DEM) naj bi bilo gotovinsko izplačanih subvencij za tekoče poslovanje.
- (85) Komisija ugotavlja, da celotna pomoč vključuje tako „cash (gotovinske)“ kot tudi „non-cash (negotovinske)“ subvencije. „Non-cash“ subvencije so sestavljene iz premoženjskih vrednosti, prenesenih na novo družbo – deloma osnovna, deloma gibljiva sredstva – v zvezi s prav tako prevzetimi, vendar sorazmerno nižjimi obveznostmi. Način izplačila subvencije pa za kvalificiranje plačila kot subvencije ni odločilen. Komisija je v obeh svojih odločbah odobrila subvencijo za tekoče poslovanje za skupno 380,9 milijona EUR (745 milijonov DEM), pri čemer je bil del te subvencije odobren v gotovini in del kot „non-cash“. Nemčija in ugodnosti deležna ladjedelnica nista izpodbijali nobene odločbe. S tem sta za Nemčijo, ugodnosti deležno podjetje in Komisijo celo pravno obvezujoči. Poleg tega je treba opozoriti, da je celotna vsota subvencije, odobrena v gotovini, precej višja od sporne vsote 60,988 milijona EUR (119,284 milijona DEM). Ugodnosti deležno podjetje bi moralo proti omenjenima odločbama v skladu s členom 230(5) Pogodbe ES v roku dveh mesecev vložiti tožbo, če bi menilo, da je ocena napačna.

- (86) V številki 7.6.2 Pogodbe o privatizaciji piše: „The projected balance sheet was to reflect a special accrual in the amount of DM 435 500 000,00 meant to finance catch-up investments to be effected by the Company during the restructuring period and a special accrual in the amount of DM 450 000 000,00 meant to finance losses incurred by the companies during the restructuring period due to shortfalls in productivity of the company and for other losses due to the presently lacking competitiveness of the company.“ Iz tega sledi, da je bilo izplačilo 450 milijonov DEM za pokritje izgube pogoj za nakup družbe Warnow Werft, ki je bilo upoštevano v predhodni bilanci. Predhodna bilanca je zato vsebovala postavke, ki niso neposredno spadale k prenesenim premoženjskim vrednostim, ampak tiste, ki jih je KWW prejel za pokritje izgub iz naročil za ladje. Te postavke so državne subvencije.
- (87) Da del subvencije ne pomeni subvencije v gotovini, je jasno izraženo v odločbi Komisije, ki jo je ta vročila zvezni vladi 17. januarja 1994: „... 617,1 milijona DEM subvencij za tekoče poslovanje, od česar je bilo 113,5 milijona DEM plačanega v gotovini, od tega 66,9 milijona DEM subvencije za konkurenčnost in 46,6 milijona DEM za pokritje dela izgub iz pogodb, podpisanih po 1. juliju 1990 ...“ Iz tega sledi, da je bil največji del subvencij za tekoče poslovanje, ki jih je odobrila Komisija s to odločbo, namreč 257,4 milijona EUR (503,6 milijona DEM), odobren kot „non-cash“ pomoč.
- (88) KWW se ne more sklicevati na to, da odločb v delih, ki zadevajo „non-cash“ subvencije, ni izpodbijal zato, ker je Komisija izdala pozitivno odločbo. Uvrstitev prenosa premoženjskih vrednosti pod državno subvencijo je bila za KWW takšna obremenitev, da bi bila tožba proti odločbi dopustna, če se KWW s tem ne bi strinjal. Komisija je ukrepe ocenila kot subvencijo in preverila njihovo združljivost s skupnim trgom. To pomeni, da je lahko Komisija postavila pogoje oz. pristala na obveznosti s strani Nemčije, ki so neposredno vplivali na transakcije ugodnosti deležne družbe. V takšnih okoliščinah je dopustna ničnostna tožba ⁽⁸⁾.
- (89) Komisija je z razpoložljivimi informacijami podrobno preverila zneske subvencij, izplačane družbi KWW po odobritvi ukrepa. Po pregledu bilance pred privatizacijo, bilance pri predaji, „spillover“ poročil revizijske družbe Arthur Andersen, postopka privatizacije in pogodbe o privatizaciji kaže, da ladjedelnica ni prejela subvencije za tekoče poslovanje v obliki odpisa starih dolgov v višini 42,1 milijona EUR (82,4 milijona DEM), ki jo je odobrila Komisija v svoji odločbi 3. marca 1993.
- (90) Takšna opustitev bi pomenila državno subvencijo samo, če sredstva ne bi bila obremenjena s starimi obveznostmi (ali če bi sredstva prešla na prejemnika subvencij, kadar bi šlo, kot v predloženem primeru, za ustanavljanje nove družbe). Bilanca družbe KWW pri predaji pa ne kaže nobenega prenosa sredstev, ki bi bila razbremenjena obveznosti v višini opustitve, kar bi pomenilo subvencijo za tekoče poslovanje. Ker je bilo posojilo, katerega vračilo se je malo pred privatizacijo odpovedalo, obveznost WW (državne ladjedelnice), je imela samo država kot prejšnji delničar posebne ugodnosti, ne da bi ugodnost prenesla na novo podjetje. Zato ladjedelnica očitno ni prejela subvencij za tekoče poslovanje, ki jih je poprej odobrila Komisija.
- (91) Končno po „spillover“ poročilu naročila za posebne ladje – tako imenovane „ladje za prevoz zabojnikov“ – niso bila prenesena na KWW. Čeprav je bila v subvencijo za tekoče poslovanje, ki jo je odobrila Komisija 17. januarja 1994 v višini 315,5 milijona EUR (617,1 milijona DEM), vračunana izravnava izgube za ta naročila, KWW-ju ni bila poverjena njihova izvedba. Temu ustrezno naj KWW ne bi smel prejeti nobene izravnave za predvidene izgube iz teh naročil. Zato ni nobenega razloga za izravnavo neprejete subvencije 17,7 milijona EUR (34,6 milijona DM). Kot je omenjeno v uvodnih izjavah 12 do 20, ta vsota ni bila del izravnave izgube 230,08 milijona EUR (450,0 milijonov DEM), ki je omenjena v „spillover“ poročilu.
- (92) KWW je od dežele Mecklenburg-Vorpommern prejel 8 milijonov EUR (15,6 milijona DEM) manj investicijskih subvencij.

Pomoč za konkurenčnost

- (89) Komisija je z razpoložljivimi informacijami podrobno preverila zneske subvencij, izplačane družbi KWW po odobritvi ukrepa. Po pregledu bilance pred privatizacijo, bilance pri predaji, „spillover“ poročil revizijske družbe Arthur Andersen, postopka privatizacije in pogodbe o privatizaciji kaže, da ladjedelnica ni prejela subvencije za tekoče poslovanje v obliki odpisa starih dolgov v višini 42,1 milijona EUR (82,4 milijona DEM), ki jo je odobrila Komisija v svoji odločbi 3. marca 1993.
- (93) KWW in Nemčija utemeljujeta, da naj, če bo Komisija kljub temu prišla do sklepa, da je razlika med ocenjenimi in dejanskimi izgubami pomembna za določanje upravičenosti subvencij, le-ta ne bi bila tako velika, kot trdi Komisija. Pomoč za konkurenčnost v višini 31,955 milijona EUR (62,5 milijona DEM) naj ne bi bila namenjena izravnavi izgub, ampak tudi kompenzaciji pomanjkljivosti, ki naj bi jih vse nemške ladjedelnice trpele zaradi svojega geografskega položaja v Nemčiji in Evropi.

⁽⁸⁾ Zadeva T-296/97 *Alitalia proti Komisiji*, (2000), PSES, str. II-3871, odstavek 74.

- (94) Komisija ugotavlja, da sta pogodba o privatizaciji in njej pripadajoča utemeljitev, kot je bilo že navedeno, vsebovali izčrpen pregled subvencij za prestrukturiranje ladjedelnice. V njej je celotna višina subvencij, določenih za izravnavo izgub med prestrukturiranjem, ocenjena na 285,096 milijona EUR (557,6 milijona DEM). Ta vsota je vsebovala 230,091 milijona EUR (450 milijonov DEM) subvencij za izravnavo izgub, 37,32 milijona EUR (73 milijonov DEM) subvencij za konkurenčnost in 17,69 milijona EUR (34,6 milijona DEM) subvencij za izgube iz še neizpolnjenega naročila, ki ga je prevzela agencija za privatizacijo.
- (95) Pod postavko „pomoč za konkurenčnost“ je KWW prejel samo 31,955 milijona EUR (62,5 milijona DEM) namesto odobrenih 37,3 milijona EUR (73 milijonov DEM). Pomoč za konkurenčnost je bila odobrena za pokrivanje izgub med prestrukturiranjem. Zato je Komisija izravnavo za neplačano pomoč za konkurenčnost vključila v odobreno celotno subvencijo za izravnavo izgub.
- (96) Celo, če bi se želeli pridružiti utemeljitvam KWW, to ne bi spremenilo ocene Komisije. Nesporno je, da je KWW prejel subvencije v obliki pomoči za konkurenčnost. Ta pomoč za konkurenčnost je pomenila vir dohodka in znižala izgube, ne glede na to, ali jo klasificiramo kot izravnavo za izgube ali ne. Posledično je bila potreba po pomoči za tekoče poslovanje za izravnavo izgub manjša. Utemeljevanje KWW, da se pomoč za konkurenčnost ne sme v celoti upoštevati, ne vzdrži in ga je zato treba zavreči.
- Pristojnosti nadzora in preverjanja**
- (97) Nemčija prav tako dvomi o pooblastilu Komisije, da le-ta lahko ugotovi, ali je bila pomoč uporabljena ustrezno. Komisija ugotavlja, da je pri odločanju o odobritvi subvencije treba izrecno vztrajati, da bo v okviru svojih pristojnosti nadzora in preverjanja poskrbela za to, da bodo ladjedelnice v novih državah članicah prejele samo subvencije, nujne za njihovo prestrukturiranje.
- (98) Komisija se ne strinja z mnenjem Nemčije, po katerem se pristojnosti nadzora in preverjanja, omenjene v zadevnem stavku, nanašajo samo na čas, ko so bile ocene preverjene in odobreni obroki subvencij. V tej zvezi je treba upoštevati tako posebne okoliščine primera, predvsem dejstvo, da je morala biti v skladu z določili Direktive 92/68/EGS pomoč za tekoče poslovanje izplačana pred koncem leta 1993, in tudi okoliščino, da je bila nemška zvezna vlada v isti direktivi zavezana k poročanju. Na podlagi tega je mogoče obveznost Komisije do Sveta razumeti samo tako, da bo Komisija preverila, ali je pomoč tudi dejansko omejena na minimum, potreben za prestrukturiranje.
- (99) Komisija ugotavlja, da je bila Nemčija v skladu s členom 10a(2)(d) Direktive 90/684/EGS zavezana, da ji v obliki letnih poročil neodvisnega revizorja predloži dokazila, da so bila izplačila subvencij dodeljena v prid izključno ladjedelnicam na območju nekdanje Vzhodne Nemčije. Ta tako imenovana „spillover“ poročila so bila Komisiji poslana do konca prestrukturiranja, torej do konca leta 1995, da bi tako z dokumenti utemeljila, da so bile subvencije uporabljene izključno za KWW. Poleg tega so poročila vsebovala podatke o konkretni uporabi subvencij.
- (100) Nemčija utemeljuje, da iz okoliščin, da je bilo Komisiji po odobritvi subvencij predano poročilo, predvsem v obliki tako imenovanih „spillover“ poročil, nikakor ni mogoče izpeljati pooblastila za ponovno preverjanje nujnosti subvencij. „Spillover“ poročila naj bi bila mišljena kot dokazilo, da iz ladjedelnice v druge družbe niso odtekale nobene subvencije. Njihov namen naj ne bi bil ugotavljanje dejanske višine izgub. Podatki za uporabo subvencij v poročilih naj bi se uporabili samo zato, da bi v skladu z namenom „spillover“ nadzor razumljivo dokumentirali, da vlagatelj ni nobenih subvencij prenesel na druge ladjedelnice.
- (101) Nemčija pri tem ne upošteva, da obe odločbi o odobritvi v zameno za sprostitev subvencije za tekoče poslovanje za namene pokritja izgube vsebujeta obveznosti, da bi preprečili čezmerno kompenzacijo. Glede na te previdnostne ukrepe bi bila lahko odveč nadaljnja razprava o pristojnostih nadzora, saj ni mogoče resno dvomiti, da ima Komisija pristojnosti ali celo obveznosti, da na podlagi neizpolnjevanja bistvenih predpogojev za odobritev subvencije sprejme potrebne sklepe. V teh primerih mora Komisija vztrajati pri zahtevi po vračilu subvencije, ki jo ima za nezdržljivo s skupnim trgov in nezakonito ter s tem za neodobreno.
- (102) Komisija se z Nemčijo strinja, da je bil namen „spillover“ poročil prikazati, da na druge družbe, npr. na matično podjetje niso odtekale nobene subvencije za prestrukturiranje ladjedelnice. Po odločbah o odobritvi je nadzor nad uporabo subvencij vendarle vključeval preverjanje namena, za katerega so bile dodeljene, da bi se s tem prepričali, da so bile vse subvencije uporabljene izključno za prestrukturiranje ladjedelnice.

(103) Pravilna uporaba subvencij za vsak predviden namen je bila pomemben vidik preverjanja. To ponazarjata struktura in vsebina „spillover“ poročil, v katerih zavzemajo veliko prostora izvajanja o uporabi prejetih subvencij. Te informacije so bile po predvidevanjih tako pomembne, da so bile vključene v poročila, da bi s tem dali Komisiji možnost, da izpolni obveznost, ki jo je prevzela do Sveta, in da v soglasju z odločbami o odobritvi preveri ustrezno uporabo subvencij.

Trenutek preverjanja s strani Komisije

(104) KWW in tudi Nemčija nato utemeljujeta, da naj bi Komisija že od leta 1996, tj. od predložitve zadnjega „spillover“ poročila, vedela, da dejanske izgube precej zaostajajo za ocenami. Kljub temu naj bi Komisija šele leta 1999 začela s preverjanjem.

(105) Kot že v sklepu o uvedbi postopka, Komisija ugotavlja, da zadnje „spillover“ poročilo zajema samo časovno obdobje do 31. decembra 1995. Priloga 2 tega poročila na strani 1 vsebuje tabelo o pomoči, prejeti do 31. decembra 1995. Po njej so subvencije, do takrat uporabljene za izravnavo izgub, znašale 256,817 milijona EUR (502,291 milijona DEM). Izplačane pa so bile subvencije v višini 262,0 milijona EUR (512,5 milijona DEM). Ker bi lahko po 31. decembru 1995 potrebovali manjkajočih 5 milijonov EUR, ker do tedaj še niso nastale vse izgube v zvezi s pogodbami, podpisanimi do 31. decembra 1993, Komisija ni imela razloga za ukrepanje.

(106) Komisija pri zadnjem „spillover“ poročilu ni mogla vedeti, da je bila razlika med dejansko in ocenjeno izgubo precej višja kot po podatkih v zadnjem poročilu, namreč pri 60,988 milijona EUR (119,284 milijona DEM) namesto pri 5 milijonih EUR. Ker niti Nemčija niti KWW, ki sta imela medtem na voljo zaključno poročilo neodvisnega revizorja, nista obvestila Komisije o spremenjenem položaju leta 1997, dejanskih okoliščin ni poznala. Spoznala jih je šele julija leta 1999, ko je na lastno poizvedovanje od Nemčije 30. junija 1999 pisno prejela izvajanja revizorja z dne 25. aprila 1997. Ker so bila ta izvajanja usmerjena samo na Nemčijo, ne pa na Komisijo, ji dejansko stanje pred julijem 1999 ni bilo poznano. V tej zvezi bi Komisija rada poudarila, da Nemčija svoje trditve, da je bila Komisija obveščena, ni dokazala.

Ustrezna uporaba subvencij

(107) KWW utemeljuje, da naj bi bila sredstva, dana na voljo za prestrukturiranje, vsa skupaj porabljena ustrezno, saj naj se odobritev v odločbah Komisije ne bi nanašala posebej na subvencije za izravnavo izgub. Nasprotno, odobritev naj bi bila vsesplošno dodeljena za subvencije za tekoče poslovanje. Subvencije naj bi bile uporabljene za prestrukturiranje ladjedelnice in s tem ustrezno porabljene.

(108) Komisija ugotavlja, da so bile v obeh odločbah, vročenih Nemčiji marca 1993 in januarja 1994, izkazane posebne vsote za izravnavo izgub. V prvi odločbi je bilo odobreno izrecno 6 milijonov EUR (11,7 milijona DEM) in v drugi odločbi 23,82 milijona EUR (46,6 milijona DEM) za pokritje dela izgub iz pogodb, podpisanih po 1. juliju 1990. Te vsote so bile namenjene za izravnavo prav posebnih izgub, medtem ko pri drugi pomoči za tekoče poslovanje ni bil omenjen namen uporabe za posebne izgube, kar pa ne pomeni, da so bile subvencije določene za druge namene. V objavi je bil namen teh vsot jasno določen z izravnavo izgub iz naročil.

(109) Komisija ugotavlja, da pogodba o privatizaciji in spremljajoči dokumenti vsebujejo izčrpen seznam različnih vrst subvencij. V njem je izkazana vsota 285 milijonov EUR (557 milijonov DEM) kot izravnava za izgube v obdobju prestrukturiranja. V „spillover“ poročilih, na katere se je oprla Komisija pri preverjanju pravilne uporabe subvencij v skladu z odobrenim namenom, so subvencije razčlenjene na enak način. Komisija je v obeh odločbah, vročenih Nemčiji marca 1993 in januarja 1994, odobrila subvencije za tekoče poslovanje, ki so bile mišljene posebej za izravnavo izgub med prestrukturiranjem.

(110) Komisija upošteva, da v „spillover“ poročilu ni bila upoštevana gotovinsko učinkovita uporaba vračil za čarterska jamstva v višini [...] (*) EUR ([...] DEM) in jamstva lastnega kapitala v višini [...] EUR ([...] DEM) – skupaj torej [...] EUR ([...] DEM). Ti stroški, ki naročilom za ladje niso bili pravilno pripisani, so postali veljavni šele po letu 1995. Vendar tudi, če bi ti izdatki bili upoštevani, bi bile izgube med prestrukturiranjem še vedno veliko nižje od subvencij, odobrenih za njihovo pokrivanje.

(*) Zaupne informacije

- (111) Čeprav lahko Komisija upošteva stroške, nastale s čarter-skimi jamstvi in jamstvi lastnega kapitala, ki so po naravni poti povezani s posebnimi ladjedelniškimi pogodbami in ki po definiciji nastanejo potem, ko so ladje dobavljene, enake utemeljitve ni mogoče uporabljati za stroške prestrukturiranja, nastale po decembru 1995. Dejansko je pogodba o privatizaciji jasno določila, da mora družba do konca 1995 zaposlovati določeno najmanjše število delovne sile. Za neizpolnjevanje te obveznosti in zaposlitve manjšega števila delavcev so bile predvidene večje globe. Celotne subvencije za zaprtje in subvencije za pokritje izgub, ki jih je odobrila Komisija, so zadevale le obdobje prestrukturiranja, ki se je končalo decembra 1995. Zato je bilo od vsega začetka jasno, da je moral KWW, ko je želel odpustiti delovno silo, ki je ni več potreboval, počakati do konca leta 1995 ter da ti stroški ne bodo več pokriti s pomočmi za zaprtje ali tekoče poslovanje. To časovno obdobje je bilo znano že na začetku privatizacije. Prvič je nemogoče spremeniti to logiko in stroške prestrukturiranja, nastale po decembru 1995, pripisati pogodbam, izvedenim pred tem datumom. Drugič, prestrukturiranje, ki je potekalo po letu 1995, seveda ni vodilo k nižjim stroškom za ladjedelniške pogodbe, izpeljane pred tem datumom. Tretjič pa je pogoj pogodbe o privatizaciji, ki je podjetje zavezal k zaposlitvi določenega števila delovne sile, zunanja in posebna obveznost, ki je ni mogoče povezati z določenimi pogodbami.
- (112) Kar zadeva trditev KWW, da naj bi bila pomoč uporabljena za prestrukturiranje ladjedelnice in s tem ustrezno uporabljena, Komisija pripominja, da je bilo možno, da se je vsota subvencij, ki je presejala dejanske izgube, odvedla za drug namen. Po podatkih, ki so bili na voljo Komisiji, so bile vse druge vrste odobrenih subvencij za prestrukturiranje vendarle v celotnem obsegu odvedene za predviden namen. Ker sta bila višina in namen subvencij v odločbah Komisije vendarle čisto točno določena, ni bilo manevrskega prostora, da bi nadaljnje zneske subvencij uporabljali za prestrukturiranje.
- (113) Ker se niti KWW niti Nemčija nista izrekla o uporabi preostalih 55,423 milijona EUR (108,399 milijona DEM), Komisija na podlagi razpoložljivih podatkov sklepa, da 55,423 milijona EUR (108,399 DEM) subvencij ni bilo uporabljenih za namen, ki ga je odobrila Komisija.
- Višina preveč izplačanih subvencij**
- (114) V odločbah o odobritvi je določeno, da lahko ladjedelnice prejmejo samo toliko subvencij, kolikor jih potrebujejo za njihovo prestrukturiranje, pri čemer se je Komisija obvezala, da bo nadzirala izpolnjevanje te določbe. Zato je mogoče imeti samo izravnavo dejansko nastalih izgub za subvencijo, ki je združljiva z odločbami Komisije.
- (115) Komisija ugotavlja, da je mogoče samo subvencijo, ki je bila odobrena v skladu z odločbama Komisije in ki izpolnjuje tam navedene pogoje – tudi glede na predviden namen uporabe –, obravnavati kot združljivo z odločbama Komisije in posledično s skupnim trgom. Subvencije, ki teh pogojev ne izpolnjujejo, so avtomatično izvzete iz področja uporabe odločb Komisije in s tem obravnavane kot nezdružljive subvencije.
- (116) Komisija prihaja tako do rezultata, da celotna pomoč, ki jo je odobrila za prestrukturiranje KWW, znaša 637,5 milijona EUR (1 246,9 milijona DEM). Glede na subvencije za tekoče poslovanje ugotavlja tudi, da KWW ni prejel vsote 42,1 milijona EUR (82,4 milijona DEM), ki bi morala biti odobrena v obliki odstopa od poravnave starih dolgov, pa tudi, da je prejel 5,4 milijona EUR (10,5 milijona DEM) manj pomoči za konkurenčnost od načrtovane.
- (117) Ker KWW ni izvedel naročil o gradnji ladij za prevoz zabojnikov, očitno iz teh naročil tudi ni bilo mogoče plačati izravnave za izgube. Kot je bilo prej razloženo, se neizvedeno plačilo te subvencije ne upošteva.
- (118) Komisija ugotavlja, da je družba KWW po poročilu revizorja o pomoči, ki ji je bila izplačana do 31. decembra 1995, prejela 230,08 milijona EUR (450 milijonov DEM) neposredno kot izravnavo za izgube in 31,95 milijona EUR (62,5 milijona DEM) kot izravnavo za neprejetoto pomoč za konkurenčnost, skupaj torej 262 milijonov EUR (512,5 milijona DEM).
- (119) Poleg tega Komisija ugotavlja, da je iz dokumentov, ki jih je Nemčija pisno poslala 30. junija 1999, med katerimi je tudi pojasnilo revizorja z dne 25. aprila 1997, razvidno, da so izgube, ki naj bi bile pokrite z odobreno vsoto subvencij, 31. decembra 1996 znašale samo 201,048 milijona EUR (393,216 milijona DEM). Pri upoštevanju prej omenjenih dodatnih izgub iz določenih jamstev se ta vsota zviša za [...] EUR ([...] DEM) na 206,613 EUR (404,101 DEM).

- (120) Z razpoložljivimi podatki Komisija tako ugotavlja, da je KWW, kot dokazujejo zgornja izvajanja, med prestrukturiranjem prejel 262 milijonov EUR (512,5 milijona DEM) subvencij za tekoče poslovanje kot izravnavo za izgube, medtem ko so dejanske izgube znašale samo 206,613 milijona EUR (404,101 milijona DEM). Potemtakem je KWW kot izravnavo za izgube prejel 55,423 EUR (108,399 DEM) preveč subvencij za tekoče poslovanje.
- (121) Komisija opaža, da Kvaerner ni prejel subvencije za tekoče poslovanje, ki jo je Komisija odobrila za prestrukturiranje v višini 42,1 milijona EUR (82,4 milijona DEM). Ta vsota se zato lahko odbije od presežne vsote subvencije. Da se bodo preveč izplačane subvencije za izravnavo izgub iz naročil in neprejete subvencije za tekoče poslovanje med seboj kompenzirale, je v skladu z obveznostjo, ki jo je Komisija prevzela v odločbah za odobritev, da bo poskrbela za to, da bo prejemnik subvencije prejel samo tisto subvencijo, ki jo dejansko potrebuje za prestrukturiranje. Iz tega sledi, da je treba terjati samo vračilo vsote v višini 13 293 077 EUR (25 999 000 DEM).

Pojasnilo domnevnih 400 milijonov DEM posojila (205 milijonov EUR), ki ga je KWW odobril družbi Kvaerner a. s.

- (122) Čeprav Komisija ni uvedla postopka o tem vidiku, je Kvaerner o blagajniškem premiku približno 400 milijonov DEM (205 milijonov EUR) dal naslednjo izjavo, o kateri je nemški tisk poročal 12. junija 1999 in ki je bila izhodiščna točka zahtev Komisije po dodatnih informacijah (gl. uvodno izjavo 1).
- (123) Skupina Kvaerner je uvedla sistem „cash pooling“, v katerem so zbrana vsa dovedena blagajniška sredstva in iz katerega so bila opravljena vsa blagajniška izplačila za obveznosti in druga plačila. Od leta 1998 je bil KWW sestavni del sistema „cash pooling“. Prispevki KWW v sistem „cash pool“ so nastopili v obliki povračljivega posojila KWW matični družbi Kvaerner a. s.
- (124) Glede koncentracije denarnih prispevkov („cash concentration“), ki jo je vpeljal Kvaerner a. s., je treba pripomniti naslednje: [...]
- (125) Sistem „cash pooling“ je za KWW s 172,877 milijona EUR junija 1999 dosegel najvišjo točko (višja, nepravilna vsota v višini 200 milijonov EUR je prišla v tisk), od katere se je [...] EUR uporabilo kot dodatno zavarovanje za poroštva. Obveznosti KWW so bile neposredno takoj zatem plačane iz koncentracije denarnih prispevkov („cash concentration“) in so torej zmanjšale vsoto iz koncentracij denarnih prispevkov za [...] EUR, tako da je približno [...] EUR ostalo kot „prosta“ denarna sredstva.

- (126) Celotna razpoložljiva sredstva so izhajala iz pozitivnega denarnega toka med letoma 1996 in 1998, iz plačil lastnikov ladij za dobave v letu 1998 in v začetku leta 1999, pa tudi iz večjih obročnih odplačil, ki jih je bilo treba pripisati zelo velikim naročilom za ladje (takšna plačila med sredino 1998 in junijem 1999 so znašala [...] EUR). Prehoden značaj te najvišje točke denarnih sredstev junija 1999 in medsebojna odvisnost z obročnimi odplačili se poleg tega kaže v dejstvu, da je konec leta 1999 celotna koncentracija denarnih sredstev znašala samo [...] EUR v prid KWW, medtem ko so obročna odplačila, ki jih je bilo treba pripisati novim naročilom, v tem času znašala [...] EUR.
- (127) Ti elementi kažejo, da blagajniški premiki, o katerih je poročal nemški tisk leta 1999, očitno niso bili posledica preveč izplačanih subvencij, odobrenih med obdobjem prestrukturiranja do konca 1995.

VI. TRAJANJE POSTOPKA

- (128) Kot je bilo izpeljano že v sklepu o uvedbi postopka, je nemški tisk 12. junija 1999 poročal, da je družba Kvaerner Warnow Werft svoji matični družbi Kvaerner a. s. odobrila posojilo okoli 400 milijonov DEM. Komisija je z dopisom z dne 16. junija 1999 prosila za temeljite podatke o izvoru teh sredstev, s čimer se je želela prepričati, da ta sredstva ne izhajajo iz preostanka subvencij, ki jih je podjetje prejelo med letoma 1993 in 1995, oziroma da ne vsebujejo drugih elementov subvencij. Nemčija je končno dostavila zahtevane informacije z dopisom 16. septembra 1999 (k temu glej tudi točki I.1 in I.2 sklepa o uvedbi postopka).
- (129) Z dopisom z dne 29. februarja 2000 je Komisija Nemčiji sporočila sklep, da bo zaradi zgoraj omenjenih subvencij v skladu s členom 88(2) Pogodbe ES uvedla postopek ⁽⁹⁾. Sodišče Evropskih skupnosti je v povezanih pravnih zadevah C-74/00 P in C-75/00 P ⁽¹⁰⁾ razsodilo, da „Komisiji zaradi temeljne zahteve pravne varnosti ni dopustno neomejeno dolgo čakati, preden uporabi svoje pristojnosti“. V tem primeru bi to lahko bilo nepomembno, saj Uredba (ES) št. 659/1999 Sveta z dne 22. marca 1999 o posebnih predpisih za uporabo člena 93 Pogodbe ES ⁽¹¹⁾ vsebuje določbo o trajanju postopka. V členu 7(6) in (7) je med drugim navedeno: „Komisija si prizadeva, da bi po možnosti v roku 18 mesecev po uvedbi postopka preverjanja sprejela odločitev (...). Če rok po odstavku 6 poteče, bo Komisija na željo zadevne države članice v roku dveh mesecev na podlagi njej razpoložljivih informacij sprejela odločitev.“ Komisija ugotavlja, da Nemčija ni zaprosila za uporabo te določbe.

⁽⁹⁾ Glej opombo 3

⁽¹⁰⁾ *Falck SpA in Acciaierie di Bolzano SpA proti Komisiji* (2002), PSES str. I-7869, odstavek 140, ki napoti na zadevo. 59/62, *Geigy proti Komisiji*, (1972), PSES str. 787, odstavek 21.

⁽¹¹⁾ UL L 83, 27.3.1999, str. 1. Uredba, kakor je bila nazadnje spremenjena z Aktom o pristopu iz leta 2003.

(130) Poleg tega sta Nemčija z dopisom 4. junija 2003 ter matično podjetje podjetja, ki je prejelo ugodnosti, katerega prošnjo je s spremnim dopisom 5. januarja 2004 podprlo norveško ministrstvo za industrijo in trgovino, zaprosila Komisijo, da počaka z odločitvijo, dokler Sodišče ne sprejme svoje razsodbe v pravni zadevi C-181/02 P⁽¹²⁾. KWW zato ne more zatrjevati, da je bila kršena „temeljna zahteva pravne varnosti“, saj je nadaljeval pogajanja s Komisijo in maja 2004 predložil celo nove, čeprav ne posebno prepričljive dokumente.

VII. SKLEP

(131) Komisija poudarja, da niso bile samo odločbe, s katerimi so bile odobrene državne subvencije za KWW, posebne in edinstvene, ampak tudi okviri pogoji, ki spremljajo odločbe in ki so utemeljeni v ponovni združitvi Nemčije. Odločbe so bile zlasti sprejete na temelju posebne pravne podlage, namreč člena 10a Direktive 90/684/EGS, ki je dovolila izredno obsežne subvencije. Hkrati je Svet določil kratke roke, v okviru katerih so morale biti izplačane subvencije (do 31. decembra 1993). Ker je predvidena vsota subvencij temeljila samo na približnih ocenah, je odločba o odobritvi poudarila, da mora Komisija zagotoviti, da bodo ladjedelnice v novih državah članicah lahko dobile samo toliko subvencij, kolikor bi bilo potrebno za prestrukturiranje. Ta poseben pogoj *ex post* nadzornega mehanizma za združljivost subvencij – ki je nenavaden in izreden – se je uresničil s „spillover“ poročili. Ta so zagotovila, da nobeno drugo podjetje, razen KWW, ni prejelo subvencij, in so poleg tega zajemala poročanje družbe Kvaerner o prejetih izplačilih subvencij in tudi njegove izgube iz določenih ladjedelniških pogodb, za katere so bile subvencije izplačane kot kompenzacija.

(132) Ker je bilo v odločbi o odobritvi jasno povedano, da so združljive samo tiste subvencije, ki so bile potrebne za prestrukturiranje, in da je bil vzpostavljen poseben mehanizem nadzora, ki bi nadziral gibanje izgub iz ladjedelniških pogodb, prejemnik subvencij ne more uveljavljati varstva zaupanja. Komisija nikoli ni sporočila, da – v nasprotju z besedilom odločbe, z njeno obveznostjo do Sveta in posebnimi mehanizmi nadzora – se lahko subvencije za kompenzacijo izgub obravnavajo kot pavšalna vsota. KWW je vedel, da za tako obsežno subvencijsko vsoto, ki je temeljila na približnih ocenah in bila izračunana v kratkem roku, pavšalni znesek ne bi bil združljiv s pravili rednega nadzora nad pomočmi.

(133) Komisija zato meni, da 13 293 077 EUR (25 999 000 DEM) subvencij za tekoče poslovanje, ki jih je Nemčija odobrila KWW, ni združljivih s predpisom odločb Komisije, ki jih je ta vročila Nemčiji z dopisom z dne 3. marca 1993 oz. 17. januarja 1994, po katerih lahko ladjedelnice v novih državah prejmejo samo toliko subvencij, kolikor jih potrebujejo za svoje prestrukturiranje. Ker se

lahko v skladu s členom 87(3)(e) Pogodbe ES kot združljive s skupnim trgov obravnavajo samo tiste subvencije, ki so v skladu z odločbami Komisije, sprejetimi na temelju Direktive 90/684/EGS, Komisija ugotavlja, da prejete subvencije v višini 13 293 077 EUR (25 999 000 DEM) po členu 87(1) Pogodbe ES niso združljive s skupnim trgov.

(134) Po členu 14(1) Uredbe (ES) št. 659/1999 odloči Komisija pri negativnih odločitvah, da mora zadevna država sprejeti vse nujne ukrepe, da bi od prejemnika terjala vračilo protipravnih subvencij. Subvencije, katerih vračilo je treba terjati, zajemajo tudi obresti od trenutka, ko je imel prejemnik protipravne subvencije na voljo, do njihovega dejanskega vračila –

SPREJELA NASLEDNJO ODLOČBO:

Člen 1

Ukrep državne pomoči Nemčije v korist Kvaerner Warnow Werft GmbH v višini 13 293 077 EUR (25 999 000 DEM) je nezdružljiv s skupnim trgov.

Člen 2

1. Nemčija sprejme vse nujne ukrepe, s katerimi od prejemnika terja vračilo pomoči, ki so navedene v členu 1 in ki so bile dane na voljo protipravno.

2. Terjanje vračila subvencij poteka po državnih postopkih, če ti omogočajo takojšnjo izvedbo te odločbe.

3. Na zneske, katerih vračilo je treba terjati, je treba zaračunati tudi obresti od trenutka, ko je imel prejemnik protipravne pomoči prvič na voljo, do njihovega dejanskega vračila.

4. Obresti se izračunajo z referenčno obrestno mero, veljavno za izračun ekvivalenta subvencije regionalnih pomoči na dan prve razpoložljivosti subvencije.

⁽¹²⁾ Komisija proti Kvaerner Warnow Werft, še ni objavljeno.

5. Obrestno mero po odstavku 4 je treba izračunati za celotno obdobje iz odstavka 3 po obrestnoobrestni formuli.

Če je od trenutka prve razpoložljivosti subvencije in trenutka terjanja vračila preteklo več kot pet let, se obrestna mera v petletnem obdobju izračuna na novo, pri čemer bo podlaga obrestna mera, veljavna v trenutku novega izračuna.

Člen 3

Nemčija v dveh mesecih po vročitvi te odločbe sporoči Komisiji, kateri ukrepi so bili sprejeti oz. so načrtovani za izpolnitev obstoječe odločbe. Sem spada tudi sporočanje informacij, zahtevanih v formularju, priloženem kot priloga.

Člen 4

Ta odločba je naslovljena na Zvezno republiko Nemčijo.

V Bruslju, 20. oktobra 2004

Za Komisijo
Mario MONTI
Član Komisije

PRILOGA

Informacije glede izvedbe Odločbe Komisije 2005/374/ES

1. Izračun vsote, ki jo je treba terjati

1.1 Navedite naslednje podrobnosti o višini vsote protipravne pomoči, podeljene prejemniku ugodnosti:

Datum plačila (*)	Višina pomoči (**)	Valuta	Identiteta prejemnika ugodnosti

(*) Datum, na katerega je bila podeljena pomoč ali posamezni obroki pomoči prejemniku ugodnosti (če je ukrep sestavljen iz večjega števila obrokov in plačil, je treba uporabiti ločene vrstice).

(**) Višina pomoči, podeljene prejemniku ugodnosti (v bruto ekvivalentih pomoči).

O p o m b e :

1.2 Prosimo, natančno pojasnite, kako bodo izračunane obresti, ki jih je treba plačati na pomoči, katerih vračilo se terja.

2. Že sprejeti ali načrtovani ukrepi za terjanje vračila pomoči

2.1 Natančno opišite, kateri ukrepi so že bili sprejeti in kateri ukrepi so načrtovani za izvedbo neposredne in učinkovite izterjave vračila pomoči. Pojasnite tudi, kateri alternativni ukrepi za izterjavo vračila so v nacionalnem pravu. Sporočite, če obstaja, pravno podlago za sprejete/načrtovane ukrepe.

2.2 Do katerega datuma bo opravljena izterjava vračila pomoči?

3. Že izterjana vračila

3.1 Navedite naslednje podrobnosti o pomoči, katere vračilo je že bilo izterjano od prejemnika ugodnosti:

Datum (*)	Vrnen znesek	Valuta	Identiteta prejemnika ugodnosti

(*) Datum, na katerega je bila pomoč vrnjena.

3.2 Predložite dokazila o povračilu zneskov pomoči, določenih v tabeli v točki 3.1.